

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 51

(Prot. Nr.50, 4. §)

2014.gada 2.oktobrī

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lieta Nr.p/12/03.01.-09./10

Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta pirmajā punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu Trijicon Inc., BANZAI, spol. s r.o. un SIA „Zommers” darbībās

- [1] Konkurences padome (turpmāk – KP) 01.08.2012. saņēma SIA „Aviatehserviss” (turpmāk – ATS) 30.07.2012. vēstuli Nr.57 par iespējamiem konkurences ierobežojumiem optisko tēmēkļu publiskajā iepirkumā. ATS norādīja, ka Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (turpmāk – VAMOIC) 15.05.2012. izsludināja atklātu iepirkuma konkursu „Triečienšautenes optiskais tēmēklis Trijicon ACOG 4x32mm TA31-RMR vai ekvivalents un ieroču piešaudes lāzers” (identifikācijas Nr.VAMOIC 012/051) (turpmāk – Iepirkums), kurā pasūtītājs bija Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – LR NBS) Nodrošinājuma pavēlniecība.
- [2] Iepirkumā ar piedāvājumiem par 36 triečienšautenes optisko tēmēkļu Trijicon ACOG 4x32mm TA31-RMR (turpmāk – Iepirkuma priekšmets) piegādi piedalījās divi uzņēmumi – ATS un SIA „Zommers”. ATS vienojās ar Trijicon produkcijas izplatītāju ASV – uzņēmumu Euro Optic Ltd (turpmāk – Euro Optic) – par Trijicon optisko tēmēkļu piegādi Latvijā, lai varētu piedalīties iepirkumā LR NBS vajadzībām. Konkursā ar zemāko cenu uzvarēja ATS, atbilstoši līguma slēgšanas tiesības par Iepirkuma priekšmeta iegādi tika piešķirtas ATS. ATS tika atzīta par uzvarētāju un lēmums par konkursa rezultātiem publicēts Iepirkumu uzraudzības biroja (turpmāk – IUB) tīmekļa vietnē 03.07.2012.
- [3] Pirms līguma par Iepirkuma priekšmeta piegādi parakstīšanas 06.07.2012. VAMOIC nosūtīja vēstuli ATS, pieprasot iesniegt preces ražotāja vai ražotāja autorizētās pārstāvniecības ar pārpilnvarojuma tiesībām apliecinājumu, ka ražotājs ir autorizējis uzņēmumu veikt preces izplatīšanu Latvijas teritorijā. Apliecinājumu VAMOIC pieprasīja pēc tam, kad saņēma vēstuli no SIA „Zommers”, kurā tika norādīts, ka ATS nevarēs nodrošināt Iepirkuma priekšmeta piegādi, jo Trijicon produkcijas piegādi Latvijā var nodrošināt tikai ražotāja ekskluzīvais pārstāvis Latvijas teritorijā, kas ir SIA „Zommers”.
- [4] ATS pēc apliecinājuma vērsās pie Euro Optic, kas savukārt, vērsās pie ražotāja Trijicon Inc. Trijicon Inc. rekomendēja ATS vērsties pie Čehijas Republikā reģistrētā uzņēmuma Banzai spol. s r. o., kas ir Trijicon Inc. pilnvarotais pārstāvis Baltijā. Atbildot uz ATS pieprasījumu,

Banzai spol. s r. o. norādīja, ka tas kā autorizētais pārstāvis Baltijas valstīs, t.sk. Latvijā, sadarbojas tikai ar vienu uzņēmumu no Latvijas – SIA „Zommers”.

- [5] Tā kā Euro Optic atteica ATS piegādāt Iepirkuma priekšmetu, ATS vairs nevarēja nodrošināt Iepirkuma priekšmeta piegādi, un līguma slēgšanas tiesības ieguva SIA „Zommers”. Lēmums par konkursa rezultātiem publicēts IUB tīmekļa vietnē 13.08.2012.
- [6] Trijicon Inc. ir ASV reģistrēta kompānija, tās juridiskā adrese ir P.O. Box 930059, 49385 Shafer Avenue, Wixom, Michigan, 48393-0059 ASV. Trijicon Inc. ir optisko tēmēšanas ierīču ražotājs.
- [7] Banzai spol. s r. o. (turpmāk – Banzai) ir Čehijas Republikā reģistrēta kompānija, reģ. Nr.18630898. Tās juridiskā adrese ir Blahoslavova 10/293, CZ-13000, Praha 3, Čehijas Republika. Banzai veic ieroču, ieroču sistēmu un militāro produkciju tirdzniecību, kā arī sniedz ar ieročiem, ieroču sistēmām un militāro produkciju saistītos pakalpojumus – materiālu uzglabāšanu, remontu, transportu, apmācības.
- [8] SIA „Zommers” (turpmāk – Zommers) ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003289047, tās juridiskā adrese – Krišjāņa Barona iela 31, Rīga, LV-1011, Latvija. Zommers veic ieroču, munīcijas, optikas, ekipējuma un citu preču izplatīšanu civiliem un militāriem mērķiem.
- [9] Izvērtējot ATS iesniegtos pierādījumus un papildus iegūto informāciju, KP 05.10.2012., pamatojoties uz Konkurences likuma (turpmāk – KL) 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 2.punktu, 24.pantu un 28.pantu, ierosināja lietu „Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumu Trijicon Inc., Banzai, spol. s r. o. un SIA „Zommers” darbībās” (turpmāk – Lieta).
- [10] KP 05.11.2013., pamatojoties uz Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 30.10.2013. lēmumu, veica KL 9.panta piektās daļas 4.punktā noteiktās procesuālās darbības Zommers telpās (turpmāk – Apmeklējums). Apmeklējuma laikā tika sastādīts sarunu protokols ar Zommers pārstāvi.
- [11] KP, pamatojoties uz Eiropas Padomes Regulas Nr.1/2003 *Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā* 22.panta pirmo daļu, lūdza Čehijas konkurences iestādei un Francijas konkurences iestādei veikt informācijas iegūšanas pasākumu attiecībā pret Banzai un Trijicon aģentu Francijā. Abu iestāžu iegūtā informācija pievienota Lietai.
- [12] KP 01.08.2014., pamatojoties uz KL 26.panta sesto un septīto daļu, nosūtīja Trijicon Inc.¹, Banzai² un Zommers³ paziņojumus par to, ka Lietā iegūta visa nepieciešamā informācija lēmuma pieņemšanai, kā arī par tiesībām iepazīties ar lietas materiāliem, izteikt viedokli un iesniegt papildu informāciju.
- [13] Trijicon Inc. pārstāvis 14.08.2014. iepazīnās ar Lietu un ar 01.09.2014. vēstuli sniedza viedokli. 17.09.2014. Trijicon Inc. pārstāvis sniedza papildus informāciju. Zommers pārstāvis 12.08.2014. iepazīnās ar Lietu un ar 01.09.2014. vēstuli Nr.ZO/2014-56 sniedza viedokli un papildu informāciju. Banzai neizmantoja tiesības iepazīties ar Lietu, bet ar 29.08.2014. vēstuli sniedza viedokli.

Konkrētais tirgus

- [14] Saskaņā ar KL 1.panta 4.punktu konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Saskaņā ar KL 1.panta 5.punktu konkrētās preces

¹ Nr.1225, Nr.1228

² Nr.1226, Nr.1229

³ Nr.1227

tirgus ir noteiktās preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Saskaņā ar KL 1.panta 3.punktu –konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

- [15] Iepirkuma priekšmets ietilpst Eiropas Savienības (turpmāk – ES) militāro preču sarakstā⁴, tas ir, t.s. duālās lietošanas prece un Latvijā to izmanto militāriem mērķiem. Tas ir īpaši pielāgots darbībai kaujas zonā. Iepirkuma priekšmeta specifika izpaužas tajā izmantotajā optikā (šķiedru optika un tritījs), kas nodrošina duālo izgaismošanu, tādējādi to var lietot dažādos gaismas apstākļos – dienas gaismā, krēslā un naktī.
- [16] Lietas dalībnieku sniegtie skaidrojumi liecina, ka Iepirkuma priekšmetam pastāv aizvietotāji, tomēr iesniegtie pierādījumi viennozīmīgi neliecina par ekvivalentu esamību. Ņemot vērā minēto, KP uzskata, ka konkrētās preces tirgu Lietas ietvaros var tikt definēts tik plaši, cik tēmēkļi pēc saviem tehniskiem parametriem atbilst iepirkuma nolikuma kritērijiem. Ievērojot Lietas apstākļus, jautājums par konkrētās preces tirgus precīzu definēšanu paliek atvērts, jo tas neietekmē secinājumus par KL pārkāpuma esamību.
- [17] Attiecībā par konkrēto ģeogrāfisko tirgu Zommers un ATS sniegtā informācija liecina, ka optisko tēmēkļu tirdzniecībā teritoriju ziņā var pastāvēt noteiktas barjeras. Lai piedalītos iepirkumos par militāro preču piegādi, pretendents ir jābūt LR Aizsardzības ministrijas speciālā atļauja – licence par tiesībām veikt komercdarbību ar ES kopējā militāro preču sarakstā iekļautajām precēm. Tomēr saskaņā ar sniegto informāciju optisko tēmēkļu izplatīšana ir iespējama visā ES teritorijā, iegūstot licences, kas nepieciešamas optisko tēmēkļu un citu militāro preču tirdzniecībai. Arī Iepirkuma nolikumā bija paredzēta iespēja ārvalstu uzņēmumiem piedalīties Iepirkumā, ja tiem attiecīgajā valstī ir izsniegta analogiskā licence. KP iegūta informācija liecina, ka, lai izplatītu Iepirkuma priekšmetu, izplatītājiem nepieciešams iziet specifisku ražotāja vai ražotāja autorizētā izplatītāja pārbaudi (iegūt autorizāciju). Trijicon Inc. sniedza informāciju, ka ES teritorijā Trijicon Inc. autorizāciju ir ieguvuši vairāki izplatītāji, kuriem, savukārt, ir pilnvarotie apakšizplatītāji. Ņemot vērā minēto, optisko tēmēkļu izplatīšanas ģeogrāfiskais tirgus var tikt noteikts plaši – kā ES teritorija. Vienlaicīgi, nelielie tirgus apjomi kavē tirgus dalībniekus ieguldīt attīstībā atsevišķos tirgos, un attiecīgi piedāvājumus konkursiem par optisko tēmēkļu iepirkumiem Latvijā pamatā sniedz vietējie tirgus dalībnieki (reti – no Baltijas valstīm). Minētais liecina, ka no piedāvājuma puses konkrēto ģeogrāfisko tirgu var definēt šaurāk – kā Latvijas teritoriju vai Baltijas valstu teritoriju. Jebkurā gadījumā precīza konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definēšana neietekmē secinājumus Lietuvā, un tāpēc jautājums par konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definēšanu var palikt atklāts.
- [18] KP vienlaicīgi secina, ka konkrētā tirgus situācija Latvijā ir raksturojama ar šādiem apstākļiem: preču piegādes (iepirkumi) ir retas un tirgus dalībniekiem grūti prognozējamas. Pieprasījums ir neregulārs un tirgus apjoms ir nebūtiski. Ieguldījumi, lai darbotos šajā tirgū, ir saistīti ar nepieciešamību iziet salīdzinoši sarežģītu pārbaudes procedūru pie militāro preču ražotājiem/izplatītājiem⁵. Minētie apstākļi var mazināt tirgus dalībnieku vēlmi investēt ienākšanai šajā konkrētajā tirgū.

⁴ ES kopējais militāro preču saraksts (pieņemts Padomē 2012.gada 27.februārī), pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/r/NATO/es%20militarais%20saraksts%20lv.pdf>

⁵ Optiskie tēmēkļi, kuri var tikt lietoti militāriem mērķiem, ir iekļauti ASV Komerčiālas kontroles sarakstā (The commerce control list, sk. <http://www.bis.doc.gov/index.php/regulations/export-administration-regulations-ear> , Category 0)

Izplatīšanas sistēmas izvērtējums un secinājumi

- [19] Izvērtējot Lietā esošos pierādījumus, KP konstatēja, ka Trijicon optisko tēmēkļu piegāde uz Latviju NBS vajadzībām saskaņā ar ASV Eksporta administrācijas noteikumiem (Export Administration Regulation jeb EAR) ir klasificējama kā preces, kas iekļauta ASV Komerciālās kontroles sarakstā, eksporta darījums. Šādi darījumi ir pakļauti pastiprinātai kontrolei, kuras mērķis ir aizsargāt ASV nacionālas un ārpolitikas intereses. Pastiprināta kontrole nozīmē, ka ražotājam/izplatītājam, kas izved precī uz ārvalstīm, jābūt pārliecinātam par to, ka sadarbības partneri, t.i., uzņēmumi-starpnieki, un gala lietotājs rīkosies atbilstoši EAR, t.i., prece tiks lietota atbilstoši deklarētajam mērķim, deklarētajā valstī, to lietos tikai gala lietotājs. Preces piegādei jābūt izsekojamai katrā piegādes posmā un uzņēmumiem-starpniekiem jābūt ar nevainojamu reputāciju EAR kontekstā. Katram eksporta darījumam ir nepieciešams saņemt individuālu eksporta licenci, pieteikumā ir jānorāda visa informācija, lai kontrolējošā iestāde (Komercijas departamenta Industrijas un drošības birojs⁶) pārbaudītu darījuma drošumu EAR kontekstā. Ja uzņēmums-eksportētājs un tā atbildīgās amatpersonas nav veikušas pienācīgu darījuma kontroli, tad tiem ir paredzētas sankcijas – līdz pat kriminālatbildībai⁷, ja tiek konstatēti EAR pārkāpumi.
- [20] Ņemot vērā minēto, Trijicon Inc. izveidota īpaša preču izplatīšanas sistēma: izplatītāji, t.sk. Banzai un Zommers, ir rūpīgi pārbaudīti un izvēlēti, pamatojoties uz kvalitatīvajiem kritērijiem. Padziļināta pārbaude un iegūtā autorizācija nosaka to, ka Trijicon Inc. var paļauties uz šo uzņēmumu godīgumu un neveikt padziļinātas pārbaudes ikreiz, kad no tiem tiek saņemts pieprasījums pēc preces. Saskaņā ar Trijicon Inc. sniegto informāciju Banzai un Zommers jau ilgstoši ir Trijicon Inc. sadarbības partneri. Tā kā par sadarbības partneru darbībām kriminālatbildība var gulties arī uz Trijicon Inc., tad Trijicon Inc. ir tiesīgs nesadarboties ar nepārbaudītiem tirgus dalībniekiem un neļaut saviem autorizētajiem izplatītājiem sadarboties ar nepārbaudītiem tirgus dalībniekiem. Šo aizliegumu rezultātā var tikt ierobežota preču tirdzniecība nepārbaudītiem tirgus dalībniekiem, bet tas ir attaisnojami ar sabiedrības ieguvumiem, stingri kontrolējot militāro preču izplatīšanu.
- [21] KP secina, ka pēc savas iedarbības uz konkurenci Trijicon Inc. preču izplatīšanas sistēma ir līdzīga selektīvajai izplatīšanas sistēmai: selektīvā izplatīšanas sistēmā autorizēto izplatītāju atteikumi sadarboties ar neautorizētiem tirgus dalībniekiem ir pieļaujami un tie netiek uzskatīti par konkurences ierobežojumiem⁸.
- [22] Trijicon Inc. apstiprināja, ka nevienam uzņēmumam, kurš vēlās izplatīt Trijicon produkciju, nav liegts pieteikties uz attiecīgu padziļinātu pārbaudi un šaubu neesamības gadījumā autorizēties kā izplatītājam.
- [23] Lietā esošā informācija liecina, ka ATS nebija izgājis padziļināto pārbaudi pie Trijicon Inc. un uz Iepirkuma sākumu nebija pieteicies uz to. KP secina, ka Trijicon Inc. izplatīšanas sistēmā konkursa norises laikā ATS bija uzskatāms par jaunu nepārbaudītu uzņēmumu. Ņemot vērā EAR prasības, ATS darījums ar Trijicon Inc. un/vai citu Trijicon Inc. autorizētu izplatītāju bez izvērtēšanas nav pieļaujams.
- [24] Attiecībā par optisko tēmēkļu iegādi no Trijicon Inc. izplatītāja Euro Optic, KP konstatēja, ka Euro Optic 2008.gadā tika sodīts par nelegālo ieroču eksportu un tam līdz 2013.gadam bija noteikts pārbaudes periods⁹. Līdz ar to Euro Optic atteikums piegādāt Trijicon optiskos tēmēkļus ATS netiek vērtēts pasīvas tirdzniecības ierobežošanas aizlieguma kontekstā.
- [25] Ņemot vērā minēto, KP secina, ka Trijicon Inc., Banzai un Zommers darbībās nav noticis KL 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpums. Nav arī konstatējams pamats

⁶ <http://www.bis.doc.gov/index.php/licensing>

⁷ <http://www.bis.doc.gov/index.php/regulations/export-administration-regulations-ear>, sk.sadaļu [Legal Authority for the Export Administration Regulations](#)

⁸ Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumi Nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam”.

⁹ <http://www.justice.gov/archive/opa/pr/2008/October/08-nsd-959.html>

Konkurences padomes rīcībai, lai piemērotu Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta pirmo punktu.

Ievērojot iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 4.punktu, 11.panta pirmo daļu un 27.² panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmās daļas 4.punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta pirmo punktu, Konkurences padome

n o l ē m a:

izbeigt lietas „Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta pirmajā punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu Trijicon Inc., BANZAI, spol. s r.o. un SIA „Zommers” darbībās” izpēti.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja p.i.

J.Račko